

ВЗАЄМОДІЯ ПІДПРИЄМСТВ ОБОРОННОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: КОНТЕКСТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

INTERACTION OF UKRAINE'S DEFENSE INDUSTRY COMPANIES WITH SUBSIDIARIES OF THE EXTERNAL ENVIRONMENT: CONTEXT OF FINANCIAL SECURITY

У статті розглянуто проблему взаємодії підприємств із суб'єктами зовнішнього середовища в контексті забезпечення фінансової безпеки на прикладі підприємств оборонної галузі України. Проаналізовано склад суб'єктів зовнішнього середовища підприємств оборонної галузі України та визначено особливості взаємодії цих підприємств із суб'єктами зовнішнього середовища через призму зміцнення фінансової безпеки підприємств завдяки встановленню взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища на основі партнерства та співробітництва. З урахуванням цього уточнено зміст поняття взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища. Під час розгляду основних компонентів зовнішнього середовища та форм взаємодії з підприємствами оборонної галузі було висвітлено складність цієї взаємодії, що проявляється у тому, що, по-перше, конкретна діяльність кожного з них відбувається під впливом суб'єктів державного управління у сфері ОПК; по-друге, кожен з елементів приймає специфічну участь у побудові та розвитку суспільних, економічних, правових відносин у наведеній сфері; по-третє, слід зазначити координаційний характер їхніх взаємовідносин, які узгоджуються поміж собою на різних функціональних циклах діяльності підприємств сфери ОПК.

Ключові слова: взаємодія, підприємства оборонної галузі, зовнішнє середовище, фінансова безпека, особливості взаємодії.

В статті розглянуто проблему взаємодії підприємств оборонної галузі з суб'єктами зовнішнього середовища в контексті забезпечення фінансової безпеки.

внешней среды в контексте обеспечения финансовой безопасности на примере предприятий оборонной отрасли Украины. Проанализирован состав субъектов внешней среды предприятий оборонной отрасли Украины и определены особенности взаимодействия этих предприятий с субъектами внешней среды через призму укрепления финансовой безопасности предприятий благодаря установлению взаимодействия с субъектами внешней среды на основе партнерства и сотрудничества. С учетом этого уточнено содержание понятия взаимодействия предприятия с субъектами внешней среды. При рассмотрении основных компонентов внешней среды и форм взаимодействия с предприятиями оборонной отрасли были освещены аспекты, что отображают сложность этого взаимодействия: во-первых, конкретная деятельность каждого из них происходит под влиянием субъектов государственного управления в сфере ОПК; во-вторых, каждый из элементов принимает специфическое участие в построении и развитии общественных, экономических, правовых отношений в этой сфере; в-третьих, следует отметить координационный характер их взаимоотношений, которые согласуются между собой на разных функциональных циклах деятельности предприятий сферы ОПК.

Ключевые слова: взаимодействие, предприятия оборонной отрасли, внешняя среда, финансовая безопасность, особенности взаимодействия.

УДК 351.863 (477)

Толок П.О.

аспірант відділу фінансової політики
Національний інститут стратегічних
досліджень

The article deals with the problem of interaction of enterprises with the entities of the external environment in the context of providing financial security on the example of enterprises of the defense industry of Ukraine. The composition of the external environment enterprises of the defense industry of Ukraine is analyzed and the peculiarities of the interaction of these enterprises with the subjects of the external environment are determined through the prism of strengthening the financial security of enterprises – due to establishing interaction with the entities of the external environment on the basis of partnership and cooperation. In view of this, the content of the concept of interaction of the enterprise with the subjects of the environment is specified. When considering the main components of the environment and the forms of interaction with the defense industry, the aspects that reflect the complexity of this interaction were highlighted: first, the concrete activity of each of them occurs under the influence of the subjects of state administration in the sphere of defense industry; secondly, each of the elements takes specific part in the construction and development of social, economic, legal relations in this sphere; thirdly, it should be noted the coordination nature of their relationships, which are consistent with each other in different functional cycles of the activities of enterprises in the field of defense industry. Strengthening financial security of enterprises on the basis of using the opportunities provided by the enterprise from the external environment is most significant when the enterprise adopts strategic decisions (in particular, financially stable functioning and financial support of the development of the enterprise). This allows the enterprise to more reasonably approach to the management of an enterprise provided its financial security is ensured taking into account resource constraints and knowledge of the situation existing in the external environment. An approach has been developed to create mechanisms for ensuring financial security of economic entities in the direction of using more flexible financial instruments and using decision-making mechanisms based on the active adaptation of the enterprise, including through the use of management environmental impact.

Key words: interaction, enterprises of the defense industry, external environment, financial security, features of interaction.

Постановка проблеми. В умовах мінливого й невизначеного зовнішнього оточення взаємодія підприємств оборонної галузі із зовнішнім середовищем містить як багато можливостей реалізувати власні економічні інтереси, так і викликів, загроз фінансовій безпеці тих підприємств, що не здатні реагувати на вплив зовнішнього середовища. Ура-

ховуючи зазначене, варто проаналізувати склад суб'єктів зовнішнього середовища для підприємств оборонної галузі України, уточнити зміст поняття та особливостей взаємодії цих підприємств із суб'єктами зовнішнього середовища через призму зміцнення фінансової безпеки підприємств оборонної промисловості завдяки встановленню

взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища на основі партнерства та співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемі визначення та формування фінансової безпеки на різних рівнях економіки досліджувалися такими вітчизняними авторами, як: І.О. Бланк [1], Т.Г. Васильців [2], О.С. Власюк [3], В.Г. Гончар [4], В.О. Гороховатський [7], К.С. Горячева [5], В.В. Гребінь [6], О.Б. Жихор [7], О.М. Ляшенко [8], А.Ю. Олейнікова [7] тощо. Не заперечуючи ролі та значущості досліджень у сфері забезпечення фінансової безпеки, орієнтованої на загрози, слід зупинитися на менш вивченому та відображеному аспекті забезпечення фінансової безпеки, що орієнтована на використання можливостей, що надаються підприємству з боку зовнішнього середовища.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування партнерської взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища як наряду зміцнення їхньої фінансової безпеки на прикладі підприємств оборонної галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Питання забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання дотепер розглядалися в аспекті дослідження спроможності їх протидії загрозам (чинникам та умовам зовнішнього середовища, що є несприятливими для функціонування та розвитку) [1–8]. Слід зазначити, що зміцнення фінансової безпеки підприємств на основі використання можливостей, що надаються підприємству з боку зовнішнього середовища, є найбільш значущим під час прийняття підприємством стратегічних рішень (зокрема, фінансово стійкого функціонування та фінансового забезпечення розвитку підприємства). Це дає змогу підприємству більш обґрунтовано підходити до управління підприємством за умови забезпечення його фінансової безпеки з урахуванням ресурсних обмежень, знань про ситуацію, що склалася у зовнішньому середовищі.

Отже, проблема формування стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства має розглядатися комплексно з позиції оцінки та діагностики впливу як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства на стан фінансової безпеки підприємства, розроблення стратегії та політики, спрямованої на підвищення ступеня фінансової безпеки.

Ураховуючи зазначене, варто визначити передумови встановлення взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища, уточнити зміст поняття взаємодії підприємства, яке б відображало сутність нового об'єкта управління підприємством – активну взаємодію підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища на основі партнерства та співробітництва в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Під взаємодією підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища варто розуміти засіб забезпечення фінансової безпеки підприємства для реалізації його стратегічних інтересів, що базується на квазіінтеграції підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища, які є для підприємства стратегічними з погляду фінансових аспектів безпечного функціонування та розвитку підприємства. Цей засіб передбачає можливість здійснення підприємством активного впливу на суб'єктів для узгодження економічних інтересів.

Аналіз спеціальних літературних джерел у сфері ОПК [9; 10] дав змогу визначити основні компоненти зовнішнього середовища, з якими підприємства оборонної галузі України встановлюють взаємодію (рис. 1).

Як показано на рисунку, найвище місце у зовнішньому середовищі підприємств оборонної галузі посідають *органи законодавчої та центральної виконавчої влади*, оскільки національне законодавство надає цим суб'єктам виняткову компетенцію у наведеній сфері.

Так, виключно законами України визначаються основи національної безпеки, засади зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності держави, без урахування яких виробництво та поставки ОВТ за кордон неможливі. Відповідними постановами Верховної Ради України та указами Президента України утворюються виконавчі структури з питань військово-технічного співробітництва України з іноземними державами, затверджуються положення щодо державного експортного контролю, Кримінальний та Митний кодекси, інші нормативно-правові акти загальнодержавного значення.

Загалом вони виконують в оборонній галузі основну управлінську функцію, оскільки процедури прийняття та виконання встановлених законодавством та іншими нормативно-правовими актами рішень мають пріоритетний характер щодо оптимізації структурної побудови та забезпечення ефективного функціонування системи ОПК.

За сучасних умов розвитку нових країн-експортерів, до яких належить Україна, їхня успішна зовнішньоекономічна діяльність у військово-технічній сфері визначальною мірою залежить від внутрішньої сили, динамізму, усталеності ще одного елемента зовнішнього середовища – системи експорту ОВТ, а саме *посередників*, спеціалізованих суб'єктів господарської діяльності, які мають виключні повноваження своїх урядів на реалізацію експортного потенціалу держави. У рамках міжнародних домовленостей посередники, форма власності яких необов'язково є державною, забезпечують експорт продукції та послуг військового і спеціального призначення. Ефективність функціонування цього елемента характеризується тим, наскільки продукція, яку він пропонує, відповідає ринковим вимогам (оптимальні цінові

Рис. 1. Схема взаємодії підприємств оборонної галузі України із суб'єктами зовнішнього середовища

Джерело: складено автором

показники, гарантійний сервіс, можливість модернізації, рівень надійності тощо). Делегування власником ОВТ повноважень щодо його реалізації на світовому ринку іншому елементу системи наочно демонструє існуючий між ними структурно-функціональний зв'язок системного характеру.

Зовнішньоторговельна діяльність в оборонній сфері реалізується через укладання угод підприємствами стосовно конкретного ОВТ. У цьому механізмі існує специфічний елемент – *банківські установи*, без якого здійснення збройового експорту взагалі неможливе. Його функціональна дія має чимало спрямувань, основними з яких є забезпечення через банківські платежі та гарантії взаємодії усіх елементів оборонної галузі, її життєдіяльності загалом.

Взаємодія підприємств оборонної промисловості з податковими та митними органами сьогодні зумовлена основними завданнями і функціями Державної фіскальної служби України та здійснюється за напрямками, як:

здійснення контролю над дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства з питань державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення

та подвійного використання в межах повноважень, передбачених законом;

дотримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності установленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;

правильності визначення митної вартості товарів відповідно до закону, а також правильності визначення країни походження та класифікації згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) товарів, що переміщуються через митний кордон України;

реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю над надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів;

реалізація державної політики у сфері контролю над своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотримання порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги);

здійснення адміністрування податків і зборів, митних та інших платежів у порядку, встановленому законом, контроль над своєчасністю, достовірністю, повнотою їх нарахування та сплати до бюджету і відповідних позабюджетних фондів.

Практикою доведено, що певний вплив на сталість діяльності оборонної галузі здійснює й такий її елемент, як *страхові компанії*. Саме на них перекладається нейтралізація (мінімізація) можливих негативних фінансових наслідків у процесі функціонування оборонної галузі. Виконуючи роль своєрідного демпфера, ці структури, головним чином, взаємодіють із власниками зброї, посередниками та перевізниками, задіяними в механізмі збройового експорту.

Зовнішнє середовище підприємств оборонної галузі не може розглядатися як система, якщо до її складу не входить ще один елемент зі специфічним місцем та функціями, – *транспортні структури*, за допомогою яких безпосередньо відбувається доставка комплектуючих та товарів замовнику. Одна з особливостей їхнього функціонування визначається наданням цій категорії транспортників державних повноважень спеціального експортера з усіма правами, відповідальністю та вимогами, що з них випливають. Характерним для цього елемента є й те, що він може бути інтернаціональним, із залученням до міжнародних поставок транспортних підприємств іншої державної належності. Вибір залежить від певного кола обставин, зумовлених національними технічними та економічними можливостями, політичною або комерційною доцільністю.

Згідно з національним законодавством та своїми прямими професійними завданнями, *державні правоохоронні органи та органи спеціального призначення* (прокуратура, поліція/міліція, митниця, розвідувальні та контррозвідувальні служби тощо) також є елементами зовнішнього середовища, які мають свій особливий вплив на функціонування діяльності підприємств оборонної галузі та характер взаємодії з її іншими суб'єктами. Певна група цих елементів залежно від внутрішніх умов держави забезпечує: а) контроль над дотриманням підприємствами оборонної галузі правил міжнародної поставки ОВТ – від виробника до переміщення через митний та державний кордони; б) виконання встановленого чинним законодавством порядку виробництва та експорту військової продукції; в) недопущення незаконного вивозу за межі країни сировини, матеріалів, устаткування для створення зброї, а також військової та спеціальної техніки, її контрабанди. Інша група елементів такого типу разом із попередньою групою забезпечує виконання таких край специфічних функцій, як пошук країн-замовників та необхідних посередників, а також забезпечення безпеки державних і комерційних

таємниць, які стосуються предмету експорту, механізмів та результатів його реалізації.

Одна зі специфічних якостей товарів військового та спеціального призначення пов'язана з тим, що разом із легальною формою їх міжнародних передач досить активно діє так званий «тіньовий», або «чорний», ринок, який зумовив появу ще одного компонента зовнішнього середовища підприємств оборонної галузі – *національних служб експортного контролю*. Їхній вплив на функціонування підприємств оборонної галузі та взаємодія з ними відбуваються через виконання завдання, яке він вирішує, – здійснення державного контролю над міжнародними передачами продукції військового призначення для забезпечення міжнародних зобов'язань держави щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки та обмеження передач звичайних видів озброєння.

Висновки з проведеного дослідження. В умовах посилення ступеня невизначеності зовнішнього середовища ефективно функціонування підприємств оборонної галузі значною мірою визначається здатністю до гнучкого пристосування до кон'юнктурних змін, а також активного впливу на ринок, пошуку й реалізації шляхів розвитку і формування ринку оборонної продукції у цілому та його сегментів в інтересах окремо взятого підприємства.

Проведений аналіз взаємодії підприємств оборонної галузі з іншими суб'єктами зовнішнього середовища дає підстави для висновку, що на всіх рівнях їхні взаємний вплив і дії можуть утворювати нову системну якість, що може розглядатися як можливість підвищення ефективності функціонування системи забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Указане вимагає в подальшому зміни підходів до формування механізмів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в напрямі використання більш гнучких фінансових інструментів та використання механізмів прийняття рішень, які б забезпечували активну адаптацію підприємства, у тому числі з використанням здійснення управлінського впливу на зовнішнє середовище.

У цьому разі фінансову безпеку підприємств оборонної галузі зможуть забезпечити не тільки пасивні механізми протистояння внутрішньому та зовнішньому руйнівному чинникам, а й механізми продуктивної взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища. Під час формування цієї взаємодії насамперед необхідно оцінити перспективи цього співробітництва для підприємства, визначити наявні та потенційні виклики, загрози та можливості для підприємства.

Під час розгляду основних компонентів зовнішнього середовища та форм їхньої взаємодії з підприємствами оборонної галузі частково було висвітлено й її структуру, складність якої проявляється у тому, що, *по-перше*, конкретна діяльність

кожного з них відбувається під впливом суб'єктів державного управління у сфері ОПК; по-друге, кожен з елементів приймає специфічну участь у побудові та розвитку суспільних, економічних, правових відносин у наведеній сфері; по-третє, слід зазначити координаційний характер їхніх взаємовідносин, які узгоджуються поміж собою на різних функціональних циклах діяльності підприємств сфери ОПК. Наприклад, підприємства – виробники продукції військового та спеціального призначення не можуть здійснити її легальну міжнародну передачу без узгодження зі службами експортного контролю. Якщо ж виробник або посередник намагатиметься вийти на протиправний канал реалізації товару, із великим ступенем вірогідності він увійде у специфічний контакт (взаємодію) з такими елементами системи, як правоохоронні органи чи органи спеціального призначення. Так само можна відстежити взаємний вплив та зв'язки між парами або групами інших суб'єктів.

Напрямом подальших досліджень у цій сфері є формування механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємств на основі використання партнерської взаємодії у контексті безпекології з урахуванням особливостей сфери оборонної галузі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Эльга ; Ника-Центр, 2004. 784 с.
2. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців та ін. Львів : Видавництво, 2012. 386 с.
3. Власюк О.С. Економіко-математичне моделювання процесів соціально-економічного розвитку України. Київ : Акад. фін. управління, 2011. 520 с.
4. Гончар В.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України – запорука фінансової безпеки держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 8(170). С. 150–158.
5. Горячева К.С. Финансовая безопасность предприятия, сущность и место в системе экономической безопасности. *Экономист*. 2003. № 8. С. 65–67.
6. Гребінь В.В., Демко М.Я. Проблеми забезпечення та пріоритети зміцнення фінансової безпеки України в умовах глобалізації. *Економічна та фінансова безпека держави та регіонів* : збірник тез І міжн. конф., м. Львів, 12–13 грудня 2013 р. Львів, 2013. С. 23–24.
7. Жихор О.Б., Гороховатський В.О., Олейнікова А.Ю. Обчислення інтегрального показника фінансової безпеки підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2013. Вип. 2. С. 66–171.
8. Ляшенко О.М., Овчаренко Є.І. Дилема «комплексність–точечність» в забезпеченні соціально-економічної безпеки підприємств. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2007. Вип. 17(І). С. 42–48.
9. Момот Т.В., Аванесова Н.Е. Економічна безпека підприємств оборонно-промислового комплексу

України: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 440 с.

10. Артеменко Л.П. Розвиток оборонних підприємств в умовах вимушеної ремілітаризації економіки України. *Стратегічні пріоритети*. Серія «Економіка». 2017. № 3. С. 140–149.

REFERENCES:

1. Blank Y.A. (2004). *Upravlenye finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya* [Financial Security Management]. K.: El'ha; Nyka-Tsentr, 784 p. (in Ukrainian)
2. Vasylytsiv T.H., Voloshyn V.I., Boykevych O.R., Karkavchuk V.V. (2012). *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriyemstv Ukrayiny: stratehiya ta mekhanizmy zabezpechennya*. [Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms of provision]. – L'viv, 386 p. (in Ukrainian).
3. Vlasyuk O. S. (2011). *Ekonomiko-matematychnye modelyuvannya protsesiv sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrayiny*. [Economic-mathematical modeling of processes of social and economic development of Ukraine], 370 p. (in Ukrainian).
4. Honchar V.H. (2015). *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriyemstv Ukrayiny – zapорука finansovoyi bezpeky derzhavy*. [Financial and economic security of Ukrainian enterprises is a guarantee of financial security of the state] *Aktual'ni problemy ekonomiky*, no. 8 (170), pp. 150-158.
5. Horyacheva K. S. (2003). *Fynansovaya bezopasnost' predpriyatiya, sushchnost' y mesto v sisteme ékonomicheskoy bezopasnosti*. [Financial security of the enterprise, the nature and place in the system of economic security] *Ékonomyst*, no. 8, pp. 65–67.
6. Hrebin' V.V., Demko M.Y. (2013), *Problemy zabezpechennya ta priorytety zmitsnennya finansovoyi bezpeky Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi*. [Problems of provision and priorities of strengthening of financial security of Ukraine in the conditions of globalization]. – L'viv, pp. 23–24. (in Ukrainian).
7. Zhykhor O.B., Horokhovats'kyy V.O., Oleynikova A.Y. (2013). *Obchyslennya intehral'noho pokaznyka finansovoyi bezpeky pidpriyemstva*. [Calculation of the integral index of financial security of the enterprise] // *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky*, vol. 2, pp. 66–171.
8. Lyashenko O.M., Ovcharenko Y.I. (2007). *Dylema «kompleksnist'-tochechnist'» v zabezpechenni sotsial'no-ekonomichnoyi bezpeky pidpriyemstv*. [The dilemma of "complexity-point" in ensuring the socio-economic security of enterprises] *Ekonomika. Menedzhment. Pidpriyemnytstvo*, vol. 17(I), pp. 42–48.
9. Momot T. V., Avanesova N. E. (2018). *Ekonomichna bezpeka pidpriyemstv oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrayiny: teoriya, metodolohiya, praktyka*. [Economic security of enterprises of the defense industry of Ukraine: theory, methodology, practice]. – Kharkiv: KHNUMH im. O. M. Beketova, pp. 440. (in Ukrainian).
10. Artemenko L.P. (2017). *Rozvytok oboronnykh pidpriyemstv v umovakh vymushenoyi remilitaryzatsiyi ekonomiky Ukrayiny*. [Development of defense enterprises in the conditions of forced re-militarization of the Ukrainian economy] // *Stratehichni priorytety*, no. 3, pp. 140- 149.

**INTERACTION OF UKRAINE'S DEFENSE INDUSTRY COMPANIES WITH SUBSIDIARIES
OF THE EXTERNAL ENVIRONMENT: CONTEXT OF FINANCIAL SECURITY**

The purpose of the article. The article deals with the problem of interaction of enterprises with the entities of the external environment in the context of providing financial security on the example of enterprises of the defense industry of Ukraine. The composition of the external environment enterprises of the defense industry of Ukraine is analyzed and the peculiarities of the interaction of these enterprises with the subjects of the external environment are determined through the prism of strengthening the financial security of enterprises – due to establishing interaction with the entities of the external environment on the basis of partnership and cooperation.

Methodology. The methods of scientific knowledge – analysis, synthesis, comparison, and grouping, induction and deduction – were used in the study of the composition of the subjects of the environment and interaction features. Static analysis, method of expert evaluations, economic analysis – in the study of organization of the system of financial security of the enterprise from the standpoint of the influence of internal and external threats in interaction with the external environment.

Results. In view of this, the content of the concept of interaction of the enterprise with the subjects of the environment is specified. When considering the main components of the environment and the forms of interaction with the defense industry, the aspects that reflect the complexity of this interaction were highlighted: first, the concrete activity of each of them occurs under the influence of the subjects of state administration in the sphere of defense industry; secondly, each of the elements takes specific part in the construction and development of social, economic, legal relations in this sphere; thirdly, it should be noted the coordination nature of their relationships, which are consistent with each other in different functional cycles of the activities of enterprises in the field of defense industry. The complexity of which is manifested in the fact that, firstly, the concrete activity of each of them occurs under the influence of the subjects of state management in the field of defense industry; second, each of the elements takes a specific part in the construction and development of social, economic, legal relations in the given field; and thirdly, it should be noted the coordination nature of their relationship, which is consistent with each other in different functional cycles of the enterprises of the field of defense industry.

Strengthening financial security of enterprises on the basis of using the opportunities provided by the enterprise from the external environment is most significant when the enterprise adopts strategic decisions (in particular, financially stable functioning and financial support of the development of the enterprise).

Practical implications. This allows the enterprise to more reasonably approach to the management of an enterprise provided its financial security is ensured taking into account resource constraints and knowledge of the situation existing in the external environment.

Value/originality. An approach has been developed to create mechanisms for ensuring financial security of economic entities in the direction of using more flexible financial instruments and using decision-making mechanisms based on the active adaptation of the enterprise, including through the use of management environmental impact.